

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.4.7>

УДК 378.4.091.3-051:373.3

Наталія Яремчук

ORCID ID 0000-0001-7218-6543

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи,
факультет педагогічної освіти,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, 79000, Львів, Україна,
nataliya.yaremchuk@lnu.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті проаналізовано формотворчі аспекти індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ) студента спеціальності 013 «Початкова освіта» відповідно до умов дистанційного навчання. Визначено причини актуальності дослідження; чинники впливу ІОТ на професійно-особистісний розвиток майбутнього вчителя початкової школи; переваги ІОТ в умовах навчання за дистанційною технологією на професійну підготовку педагога. Інтерпретовано вихідні поняття «індивідуальна освітня траєкторія», «індивідуальна освітня програма», «індивідуальний освітній маршрут», з позиції сучасних наукових досліджень. Представлено хронологію впровадження ІОТ в освітній процес закладу вищої освіти в Україні відповідно до змін у професійній підготовці вчителя початкової школи. Обґрунтовано особливості формування ІОТ у контексті професійної підготовки вчителя початкової школи за умов дистанційного навчання: змістовий чинник, який розглядається у відповідності до Концепції «Нової української школи», «Професійного стандарту вчителя початкових класів», що представлено у програмних компетентностях та програмних результатах навчання відповідних освітньо-професійних програм; сформовано позицію системного представлення блоку вибіркового освітнього компоненту та проаналізовано можливості впровадження персоналізованих освітніх програм на засадах праксеологічного підходу (інтеграція формальної, неформальної та інформальної освіти). Обґрунтовано процесуально-методичний чинник, обумовлений інноваційними формами, методами та засобами навчання у контексті інформаційного освітнього інтернет-простору; визначено ресурс можливостей освітніх платформ, блогів, соціальних мереж, форумів, YouTube тощо. Чинник персоналізованого освітнього середовища базується на методології середовищного підходу і визначає його проектування з позиції управління педагогічними системами та психолого-педагогічними особливостями ідентифікації студента як учасника освітнього процесу. Координуючо-моніторинговий чинник навчальної діяльності спрямований на встановлення педагогічної взаємодії в системі викладач-тьютор та студент, формування в нього професійної рефлексії щодо власних освітніх результатів. Особистісний чинник спрямований на діагностику готовності до навчання за дистанційною технологією, готовність до вибору навчального контенту в межах власної освітньої потреби, організацію самостійної роботи, володіння медіаграмотністю.

Ключові слова: вибіркового освітнього компонента; індивідуальна освітня траєкторія; індивідуальна освітня програма; дистанційне навчання; індивідуальний освітній простір; Концепція «Нова українська школа»; професійна підготовка вчителя початкової школи.

Вступ. Сучасний етап модернізації педагогічної освіти безпосередньо залежить від впровадження процесу цифровізації в інституційне, змістове та процесуальне забезпечення підготовки спеціаліста в галузі початкової освіти. Поява багатофункціональної програмно-технічної інфраструктури, розвиток електронних

технологій навчання та освітніх платформ, розширення можливостей освітнього інформаційного простору визначають інноваційні підходи до організації професійної підготовки вчителя початкової школи. Відповідно до Концепції «Нова українська школа» та «Професійного стандарту вчителя початкових класів», про-

грамні компетентності та програмні результати навчання освітньо-професійних програм, спрямовані на розвиток особистісного потенціалу педагога готового до творчості, інноваційності, організації освітнього середовища, науково-пошукової діяльності, проектування авторських ідей, самоменеджменту та професійного розвитку. Визначені вимоги до професійної підготовки вчителя передбачають впровадження особистісно орієнтованої технології, зорієнтованої на індивідуалізацію процесу навчання. Створення організаційно-педагогічних умов для студентів за індивідуальною формою навчання передбачають формування індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ) та розробки індивідуальної освітньої програми, що відповідають їхнім потребам, можливостям, здібностям. Це розширює освітні можливості студентів щодо реалізації прав на академічну свободу, академічну мобільність та дотримання вихідних положень студентоцентрованого підходу.

Наукові розвідки феномену «індивідуальна освітня траєкторія» студента закладу вищої освіти варто розглядати у контексті досліджень: теоретико-методологічних (Т. Годованюк, І. Каньковський, Т. Коростіянець, І. Краснощок, Л. Немець, О. Нещерет, М. Логвинова, К. Сегіда, А. Хуторський, Г. Шевчук та ін.); професійно-педагогічних (Н. Ільницька, Л. Задорожна-Княгницька, О. Кобильська, Я. Сухенко та ін.); інформаційних систем (О. Спірін, П. Федорчук, М. Пікуляк, С. Шаров, Т. Шарова та ін.). Зважаючи на багатоаспектність проблематики, окрема наукова оцінка проектування ІОТ для майбутніх вчителів початкової школи відсутня.

Впровадження в освітній процес закладу вищої освіти технології дистанційного навчання змінило організаційно-педагогічні засади формування ІОТ відповідно до парадигми персоналізованого розвитку та дидактичного потенціалу електронних ресурсів, що формує потребу на переосмислення теоретико-прикладних аспектів.

Метою статті є розкриття особливостей формування індивідуальної освітньої траєкторії в умовах дистанційного навчання майбутніх вчителів початкової школи.

Методи дослідження. Для визначення характерологічних чинників формування індивідуальної освітньої траєкторії для студентів 013 спеціальності «Початкова освіта» за умови дистанційного навчання здійснено аналіз наукових джерел, узагальнено та систематизовано вихідні положення.

Результати дослідження.

Визначення та характеристика особливостей формування індивідуальної освітньої траєкторії майбутнього вчителя початкової школи

в умовах дистанційної професійної підготовки. Хронологія впровадження ІОТ в освітній процес закладу вищої освіти в Україні та вплив на професійну підготовку вчителів початкової школи можна облікувати в декілька етапів: 1) поч. 2000-х до 2014 р. «передумови розгляду ідей» – розгляд «вільної траєкторії студента» (Вакарчук, 2009) відповідно до положень Болонського процесу та у контексті методології індивідуалізації навчання (індивідуального підходу); 2) 2014–2018 рр. «нормативно-правове затвердження та впровадження» – прийняття Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) та окремих Положень про навчання за індивідуальною освітньою траєкторією здобувачів вищої освіти у кожному університеті, де обумовлено процедуру організації такого навчання; формування аналітико-оцінних поглядів оптимізації процесу та регулювання інструментів впливу; 3) 2018–2020 рр. – затвердження Концепції «НУШ» та «Професійного стандарту вчителя початкових класів», які визначили особливості освітніх програм та ІОТ відповідно до інноваційної моделі професійної підготовки вчителя початкової школи; 4) 2020–2021 рр. – трансформація освітніх послуг в умови дистанційного навчання та процесу цифровізації, що обумовлює можливості змін щодо змістових та операційно-діяльнісних структур процесу навчання. Відповідна послідовність розвитку ІОТ студентів синхронізується із тенденціями державної освітньої політики, методологією наукового пізнання та можливостями технологічного прогресу задля особистісного формування у професійному становленні вчителя початкової школи.

Інтерпретація дефініції «індивідуальна освітня траєкторія» можна аналізувати у контексті перехресних понять «індивідуальний освітній маршрут», «індивідуальна освітня програма». Відповідно до законодавчої бази, «індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план» (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Їхнє співвідношення у своєму дослідженні розглядає Т. Коростіянець (2019), вважаючи, що на основі планування проектування індивідуальної освітньої програми, як моделі освіт-

нього стандарту, за якою студент здійснює навчальну діяльність, відбувається «рух» за відповідним маршрутом, залишаючи за собою «траєкторію освітнього руху». ІОТ формується на основі освітніх потреб студента, положень стандарту освіти, діагностики індивідуальних особливостей та проектування можливостей. Вона базується на ідеях індивідуалізації та диференціації. Організаційно-педагогічними умовами оптимізації формування ІОТ є суб'єктна активність студента, можливість вибору, оцінка складності навчального матеріалу, вмотивованість до самовизначення та самореалізації, координуючо-коригуюча супровідна діяльність викладача. Структурно ІОТ і, відповідно, індивідуальна освітня програма, синхронізується із компонентами процесу навчання (цільовий, змістовий, технологічний, діагностичний, організаційно-педагогічний, результативний). ІОТ проектується відповідно до освітньої програми загалом, її вибіркової складової та в межах одного навчального курсу. Успішна реалізація ІОТ студента базується на плануванні, особистій діагностиці, активній власній освітній діяльності та педагогічній взаємодії (Коростіянець, 2019, с. 11).

Формування індивідуальної освітньої траєкторії студента є необхідною передумовою подальшої індивідуальної траєкторії професійного розвитку, що відповідає принципу «безперервного навчання». Практика діагностики, визначення шляху та способу змін індивідуальних особливостей в межах освітнього середовища закладу вищої освіти дозволяє пролонгувати модель поведінки у подальшому професійно-педагогічному становленні.

Загальноприйнята практика вибіркової освітнього компоненту із загальної кількості кредитів ЄКТС визначеного рівня освіти не повинна бути меншою 25% (Закон України «Про вищу освіту», 2014). Студенту пропонуються для вибору вибіркові навчальні дисципліни циклу загальної підготовки, як в межах освітньої програми, так і загальноуніверситетські. Можливість ознайомлення з ними студенти мають завдяки їхній презентації у відкритому доступі на інформаційних ресурсах закладу вищої освіти. Закономірно, їхній зміст спрямований на особистісний та професійний розвиток студента, проте в межах відповідних спеціалізацій студенти не завжди знаходять себе в спектрі запропонованих позицій.

Багатоаспектного аналізу потребує ІОТ майбутнього вчителя початкової школи професійна підготовка якого здійснюється в умовах дистанційного навчання. Зміни щодо змісту підготовки, відповідно до Концепції «НУШ», та форми підготовки, завдяки технології дистанційного навчання, вносять значущі корективи в органі-

заційно-педагогічні засади ІОТ студента спеціальності 013 «Початкова освіта».

Відповідні зміни передбачають виокремлення та обґрунтування особливостей формування ІОТ у контексті професійної підготовки вчителя початкової школи за умов дистанційного навчання: *змістовий чинник, процесуально-методичний чинник, чинник персоналізованого освітнього середовища, координуючо-моніторинговий чинник навчальної діяльності, особистісний чинник*.

Змістовий чинник безпосередньо пов'язаний із метою освітнього результату професійної підготовки вчителя початкової Нової української школи. Це відображено низкою компетентностей – загальних (громадянська, соціальна, культурна, лідерська та підприємницька) та професійних (мовно-комунікативна; предметно-методична; інформаційно-цифрова; психологічна; емоційно-етична; педагогічне партнерство; інклюзивна; здоров'язбережувальна; проектувальна; прогностична; організаційна; оцінювально-аналітична; інноваційна; рефлексивна; здатність до навчання впродовж життя) (Концепція «Нова українська школа», 2018). Їхнє однопредметне представлення у вибіркових дисциплінах або межовість декілька представляє зміст ІОТ студента. Зрештою, мотиви саморозвитку та самоактуалізації майбутнього педагога «НУШ» визначається прикладним змістом освіти та зацікавленістю до творчих підходів організації педагогічної діяльності. Такі курси повинні бути практично зорієнтованими, варіативно-елективними, гнучкими та адаптивними до змін. Проте не завжди спектр вибіркових курсів відповідає освітнім запитам студентів, що актуалізує застосування практиологічного підходу як інтеграцію формальної, неформальної та інформальної освіти (Янкович, 2017). В умовах дистанційного навчання така практика є надзвичайно зручною у використанні освітнього ресурсу освітніх онлайн-платформ / «масові відкриті онлайн курси» (Coursera, Future Learn, Edx, Udacity, Inversity, Kadenze).

Процесуально-методичний чинник, зумовлений застосуванням методів та форм навчальної діяльності у відповідності до індивідуальних та часових можливостей та потреб студента. За навчальної співпраці між викладачем та студентом, проектується персональний дидактичний шлях в якому обумовлені способи опрацювання матеріалу та презентація результатів освітньої діяльності. Підбір дидактичного інструментарію повинен відповідати принципу альтернативності, обумовленості, комфортності, самостійної діяльності. За умов дистанційного навчання потенціал інтернет-ресурсів (блоги, соціальні мережі, форуми, YouTube тощо) створює можливості використання їх та роботи з ними, в межах

освітніх завдань ІОТ. Це позитивно впливає на формування інформаційної компетентності та цифрової грамотності студента.

Чинник персоналізованого освітнього середовища характеризується особливостями ідентифікації студента як суб'єкта освітнього процесу, сформованістю його активної позиції щодо самовизначення та самоствердження, ідентифікації сенсожиттєвого ставлення до педагогічної діяльності. Така особливість ІОТ координується процесами моделювання, проектування, конструювання, планування професійно-особистісного становлення та прогнозування щодо рівневості подальшого розвитку. Умови дистанційного навчання допомагають збалансувати вплив персонального середовища та освітнього інтернет-простору на розвиток особистості майбутнього педагога.

Координуючо-моніторинговий чинник навчальної діяльності спрямований на встановлення педагогічної взаємодії в системі викладач-тьютор та студент. ІОТ – це освітнє самовираження студента, проте як будь-яка педагогічна діяльність, вона залежить від професійного супроводу педагога-наставника. Така співпраця продукується на засадах інтерактивності, комунікації та координації змін. Викладач проводить моніторинг навчальної успішності задля корекції ІОТ за встановлених потреб. Його ефективність обумовлена алгоритмізацією процедури

співпраці, яка мобілізується завдяки електронним засобам комунікації в умовах дистанційного навчання.

Особистісний чинник пов'язаний із категорією готовності до навчання за ІОТ; готовністю до вибору навчального контенту в межах власної освітньої потреби; готовністю до рефлексії та самоменеджменту. Організація самостійної роботи студента безпосередньо пов'язана із успіхом навчання за ІОТ. За умов дистанційного навчання вплив на особистість студента обумовлена інформаційного простору інтернет-ресурсів, який за відсутності медіаграмотності нівелює цінності, змінює позицію та нейтралізує кращі особистісні здобутки. Усі визначені категорії є визначальними для професійної підготовки вчителя початкової школи, оскільки його особистісний потенціал є координуючим у педагогічній діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Залучення майбутніх вчителів початкових класів до навчання за індивідуальною особистісною траєкторією є перспективним напрямком стратегії дистанційної професійної підготовки педагога. Дане дослідження не охоплює усіх особливостей формування ІОТ та передбачає подальший розгляд щодо процедури функціонування, визначення організаційно-педагогічних умов та впливу ІОТ на якість процесу навчання.

Список використаної літератури

1. Андрієвська В. М. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікативних технологій у професійній діяльності: Автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2019. 40 с.
2. Вакарчук І. Якість освіти і вільна траєкторія студента. *Українська правда*. 28 квітня 2009. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2009/04/28/3910314/> (дата звернення: 01.11.2021).
3. Годаванюк Т. Л. Індивідуальне навчання у вищій школі. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. 160 с.
4. Дрокіна А. С. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Харків: Українська інженерно-педагогічна академія, 2020. 20 с.
5. Задорожна-Княгницька Л. В. Формування індивідуальної освітньої траєкторії магістрів – майбутніх менеджерів освіти у процесі професійної підготовки. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 20. Том 1. С. 125–130. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2020-20-1-26>
6. Закон України «Про вищу освіту». 2014. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 01.11.2021).
7. Каньковський І. Є. Індивідуальні освітні траєкторії як необхідність сучасного процесу професійної підготовки фахівця. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2013. Вип. 4. С. 62–65.
8. Кобильська О., Шевчук Л., Яшанов С. Використання інформаційно-освітнього середовища вишу для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій майбутніх педагогів. *Професіоналізм педагога: теоретичні і методичні аспекти*. 2021. Вип. 16. С. 5–14. DOI: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.16.2021.246238>
9. Коростіянець Т. П. До постановки проблеми індивідуальних освітніх траєкторій. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 19. С. 9–13.
10. Коростіянець Т. П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: аналіз трактувань понять. *Актуальні питання гуманітарних наук*: збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького

державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2020. Вип. 30. Том 4. С. 73–80. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/30.212557>

11. Краснощок І. П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: теоретичні аспекти організації. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2018. № 60. Т. 1. С. 101–107.

12. Кузенко О., Мацук Л. Професіограма сучасного вчителя початкових класів у руслі впровадження Концепції нової української школи. *Освітній простір України*. 2018. Вип. 13. С. 160–166. DOI: <https://doi.org/10.15330/esu.13.160-166>

13. Павлик О., Білоконна Н., Лисевич О. Професійна підготовка фахівця початкової освіти у нових реаліях. *Український педагогічний журнал*. 2020. № 4. С. 83–91. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-4-83-91>

14. Немець Л., Сегіда К., Логвинова М. Індивідуальні освітні траєкторії: роль у забезпеченні якості вищої освіти. *Проблеми сучасної освіти*. 2019. Вип. 10. С. 51–60.

15. Нещерет О. С. Організація індивідуальних освітніх траєкторій навчання в університеті. *Фізико-математична освіта: науковий журнал*. 2017. Вип. 13 (3). С. 116–119.

16. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 03.11.2021).

17. Сисоєва С. О., Осадча К. П. Система дистанційного навчання: порівняльний аналіз навчальних можливостей. URL: <http://www.universum.kiev.ua/attachments/article/234/url.pdf> (дата звернення: 03.11.2021).

18. Сысоев П. В. Обучение по индивидуальной образовательной траектории. *Теория и методика профессионального образования*. 2013. № 2 (16). С. 13–24.

19. Сухенко Я. В. Індивідуальні освітні траєкторії педагогічних працівників та учнів: системний вимір феномену. *Психологічний часопис*. 2019. Vol. 5 Issue 6. С. 106–121. DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2019.5.6>

20. Сухенко Я. В. Освітня траєкторія та реалізація особистісного потенціалу педагогічного працівника: особливості взаємозв'язку. *Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. С. 251–261. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v6/i16/29.pdf> (дата звернення: 01.11.2021).

21. Федорук П. І., Пікуляк М. В. Технологія побудови індивідуальної адаптивної траєкторії навчання у системі дистанційної освіти і контролю знань. *Математические машины и системы*. 2010. № 1. Т. 1. С. 68–76.

22. Хоружа Л., Братко М. Модель педагогічної освіти сучасного університету. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2018. № 3–4 (56–57). С. 7–13. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.713>

23. Шамунова К. Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування електронних освітніх ресурсів у процесі педагогічної практики. *Фізико-математична освіта*. 2020. Вип. 4 (26). С. 124–133. DOI: [10.31110/2413-1571-2020-026-4-021](https://doi.org/10.31110/2413-1571-2020-026-4-021).

24. Шаров С., Шарова Т. Формування індивідуальної освітньої траєкторії студента засобами інформаційної системи. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2017. № 2 (19). С. 149–154.

25. Шевчук Г. Й. Індивідуальна освітня траєкторія студента: суть і ключові аспекти організації. *Педагогічні науки: збірник наук. праць*. 2021. Вип. 95. С. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2021-95-8>

26. Янкович О. Праксеологічна підготовка майбутніх учителів у вищих навчальних закладах України та Польщі. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2017. № 3. С. 28–35. DOI: <https://doi.org/10.25128/2415-3605.17.3.4>

References

- Andrievska, V. M. (2019). *Teoretychni i metodychni zasady pidghotovky majbutnjogho vchytelja pochatkovoji shkoly do vykorystannja informacijno-komunikatyvnykh tekhnologij u profesijnij dijajlnosti [Theoretical and Methodological Bases for Training Future Primary School Teachers to Use ICT in Their Professional Activities]: Extended abstract of Doctor's thesis: 13.00.04. H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University*.
- Vakarchuk, I. (2009, April 28). *Jakistjosvityi viljnatrajektorijastudenta [Quality of education and free trajectory of the student]*. Ukrainian Pravda. <https://www.pravda.com.ua/articles/2009/04/28/3910314/>

- Ghodavanuk, T. L. (2010). *Indyvidualjne navchannja u vyshhij shkoli [Individual education in high school]*. NPU im. M.P. Draghomanova.
- Drokina, A. S. (2020). *Formuvannja informacijnoji kompetentnosti majbutnikh uchyteliv pochatkovoji shkoly v procesi profesijnoji pidghotovky [Forming Information Competence of Future Primary School Teachers in the process of Professional Training]: Extended abstract of candidate's thesis: 13.00.04*. Ukrainian Engineering Pedagogics Academy.
- Zadorozhna-Knaghynecka, L. V. (2020). Formuvannja indyvidualjnoji osvitnoji trajektoriji maghistriv – majbutnikh menedzheriv osvity u procesi profesijnoji pidghotovky [Building the individual educational trajectory of master students – future education managers through professional training]. *Innovacijna pedagoghika*, 20 (1), 125–130. <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2020-20-1-26>
- Zakon Ukrainy «Pro vyshhu osvitu» [Law of Ukraine «On higher education»] (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- Kankovskiy, I. E. (2013). Indyvidualjni osvitni trajektoriji jak neobkhdnistj suchasnogho procesu profesijnoji pidghotovky fakhivcja [Individual educational trajectory as necessity of the modern process of professional specialist' training]. *Profesijna osvita: problemy i perspektyvy*, 4, 62–65.
- Kobylska, O., Shevchuk, L., Yashanov, S. (2021). Vykorystannja informacijno-osvitnjogho seredovyshha vyshu dlja realizaciji indyvidualjnykh osvitnikh trajektorij majbutnikh pedagoghiv [Use of information and educational environment of higher education institution for implementation of individual educational tracts of future teachers]. *Profesionalizm pedagogha: teoretychni j metodychni aspekty*, 16, 5–14. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.16.2021.246238>
- Korostyanets, T. P. (2019). Do postanovky problemy indyvidualjnykh osvitnikh trajektorij [Before posing the problem of individual educational trajectories]. *Innovative Pedagogy*, 19, 9–13.
- Korostyanets, T. P. (2020). Indyvidualjna osvitnja trajektorija studenta: analiz traktuvanaj ponjatj [Individual educational trajectory of the student: analysis of interpretations of concepts]. *Aktualjni pytannja ghumanitarnykh nauk: zbirnik naukovykh pracj molodykh vchenykh Droghobycjkogho derzhavnogho pedagoghichnogho universytetu imeni Ivana Franka*, 30 (4), 73–80. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/30.212557>
- Krasnoshhok, I. P. (2018). Indyvidualjna osvitnja trajektorija studenta: teoretychni aspekty orghanizaciji [Individual educational trajectory of the student: theoretical aspects of the organization]. *Pedagoghika formuvannja tvorchoji osobystoty u vyshhij i zaghaljnoosvitnij shkolakh*, 60 (1), 101–107.
- Kuzenko, O., Matsuk, L. (2018). Profesiogram suchasnogho vchytelja pochatkovykh klasiv u rusli vprovadzhennja Konceptiji novoji ukrajinskoji shkoly [Professiogram of a modern teacher of elementary school in the context of introducing the concept of a New Ukrainian school]. *Educational space of Ukraine*, 160–166. <https://doi.org/10.15330/esu.13.160-166>
- Pavlyk, O., Bilokonna, N., Lysevych, O. (2020). Profesijna pidghotovka fakhivcja pochatkovoji osvity u novykh realijakh [Professional training of primary education specialist in new realities]. *Ukrajinskij pedagoghichnij zhurnal*, 4, 83–91. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-4-83-91>
- Niemets, L., Sehida, K., Lohvynova, M. (2019). Indyvidualjni osvitni trajektoriji: rolj u zabezpechenni jakosti vyshhoji osvity [Individual educational trajectory: the role of quality assurance]. *Problemy suchasnoji osvity*, 10, 51–60.
- Neshheret, O. S. (2017). Orghanizacija indyvidualjnykh osvitnikh trajektorij navchannja v universyteti [Organization of individual educational trajectory of education in university]. *Physical and mathematical education*, 13 (3), 116–119.
- Nova ukrajinsjka shkola. Konceptualjni zasady reformuvannja serednjoji shkoly [New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform]*. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
- Sysoieva, S. O., Osadcha, K. P. *Systema dystancijnogho navchannja: porivnjalnyj analiz navchalnykh mozhlyvostej [Distance learning system: a comparative analysis of learning opportunities]*. <http://www.universum.kiev.ua/attachments/article/234/url.pdf>
- Sysojev, P. V. (2013). Obuchenye po yndyvydualnoj obrazovatelnoj traektorii [Individual education path]. *Teoryja y metodyka professyjnoho obrazovanyja*, 2 (16), 13–24.
- Sukhenko, Y. V. (2019). Indyvidualjni osvitni trajektoriji pedagoghichnykh pracivnykiv ta uchniv: systemnyj vymir fenomenu [Personal educational pathways of pedagogical workers and students: the systemic approach to the phenomenon]. *Psychological journal*, 5 (6), 106–121. <https://doi.org/10.31108/1.2019.5.6>
- Sukhenko, Y. V. Osvitnja trajektorija ta realizacija osobystisnogho potencialu pedagoghichnogho pracivnyka: osoblyvosti vzajemov'jazku [Educational pathway and realization of educator's personal potential: peculiarities of interconnection]. *Zbirnyk naukovykh pracj Instytutu psykholohiji imeni Gh. S. Kostjuka NAPN Ukrainy*. <http://appsychology.org.ua/data/jrn/v6/i16/29.pdf>

- Fedoruk, P. I., Pikulak, M. V. (2010). Tekhnologhija pobudovy indyvidualjnoji adaptyvnoji trajektoriji navchannja u systemi dystancijnoji osvity i kontrolju znan [Technology of construction of individual adaptive trajectory of learning in the system of distance education and control of knowledge]. *Matematicheskie mashiny i sistemy*, 1 (1), 68–76.
- Khoruzha, L., Bratko, M. (2018). Modelj pedagoghichnoji osvity suchasnogho universytetu [Model of pedagogical education of the modern university]. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 3–4 (56–7), 7–13. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.713>
- Shamunova, K. (2020). Formuvannja ghotovnosti majbutnikh uchyteliv pochatkovoji shkoly do zastosuvannja elektronnykh osvitnikh resursiv u procesi pedagoghichnoji praktyky [Readiness formation of primary school teachers to the usage of electronic educational resources in the process of pedagogical practice]. *Physical and mathematical education*, 4 (26), 124–133. 10.31110/2413-1571-2020-026-4-021
- Sharov, S., Sharova, T. (2017). Formuvannja indyvidualjnoji osvitnoji trajektoriji studenta zasobamy informacijnoji systemy [Forming of the individual educational trajectory of the student with the help of the information system]. *Naukovyj visnyk Melitopoljskogo derzhavnogho pedagoghichnogho universytetu*, 2 (19), 149–154.
- Shevchuk, Gh. J. (2021). Indyvidualjna osvitnja trajektorija studenta: sutj i ključovi aspekty orghanizaciji [Student's individual educational path: the essence and key aspects of organization]. *Pedagogical sciences*, 95, 56–61. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2021-95-8>
- Jankovych, O. (2017). Prakseologhichna pidghotovka majbutnikh uchyteliv u vyshhykh navchalnykh zakladakh Ukrainy ta Poljskhi [Praxeological training of future teachers in higher educational institutions of Ukraine and Poland]. *The Scientific Issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: pedagogy*, 3, 28–35. <https://doi.org/10.25128/2415-3605.17.3.4>

Стаття надійшла до редакції 5.11.2021

Прийнято до друку 23.12.2021

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАЕКТОРИИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ В УСЛОВИЯХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Яремчук Наталия, кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры общей педагогики и педагогики высшей школы,
факультет педагогического образования,

Львовский национальный университет имени Ивана Франка,
ул. Университетская, 1, 79000 Львов, Украина, nataliya.yaremchuk@lnu.edu.ua

В статье проанализированы аспекты формирования индивидуальной образовательной траектории (ИОТ) студентов специальности 013 «Начальное образование» в условия их дистанционного обучения. Установлено причины актуальности исследования; факторы влияния ИОТ на профессионально-личностное развитие будущего учителя начальной школы; преимущества ИОТ в условиях обучения с использованием дистанционных технологий на профессиональную подготовку учителя. Интерпретированы исходные понятия «индивидуальная образовательная траектория», «индивидуальная образовательная программа», «индивидуальный образовательный маршрут». Представлена хронология введения ИОТ в образовательный процесс вузов в Украине. Обоснованы особенности формирования ИОТ в контексте профессиональной подготовки учителя начальных классов в условиях дистанционного обучения: содержательный фактор, который рассматривается через Концепцию «Новой украинской школы», «Профессионального стандарта учителя начальных классов»; сформовано мнение о системном представлении блока избирательного образовательного компонента и проанализированы возможности введения персональных образовательных программ на основе праксеологического подхода (интеграция формального, неформального и информального образования). Обоснован процессуально-методический фактор, обусловленный инновационными формами и методами обучения в информационном образовательном интернет-пространстве; обусловлен ресурс возможностей образовательных платформ, блогов, социальных сетей, форумов, YouTube и т.д. Фактор персонализированности образовательной среды рассматривается с позиции проектирования педагогических систем и психолого-педагогических особенностей идентификации студента как участника образовательного процесса. Корректировочно-мониторинговый фактор образовательной деятельности устанавливает условия педагогического взаимодействия в системе преподаватель-тьютор и студент; личностный фактор характеризует диагностику готовности

к обучению в дистанционных условиях, готовность к выбору учебного контента в условиях собственной образовательной потребности, организации самостоятельной работы, а также сформированностью медиаграмотности.

Ключевые слова: *индивидуальная образовательная траектория; индивидуальная образовательная программа; индивидуальное образовательное пространство; Концепция «Новой украинской школы»; профессиональная подготовка учителя начальных классов.*

PECULIARITIES OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHER INDIVIDUAL EDUCATIONAL TRAJECTORY FORMATION IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING

Yaremchuk Nataliya, PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of General Pedagogy and Pedagogy of Higher School,
Faculty of Pedagogical Education of the Ivan Franko National University of Lviv,
1 Universytetska Str., 79000 Lviv, Ukraine, nataliya.yaremchuk@lnu.edu.ua

The article provides an analysis of the formative aspects in the individual educational trajectory (IET) of a student in the Program Subject Area "Primary Education" in accordance with the conditions of distance learning. The reasons for the relevance of the study are identified; factors of IET influence on professional and personal development of the future primary school teacher; the advantages of IET in terms of distance learning for teacher training. During the study, it has been provided the interpretation of the concepts of «individual educational trajectory», «individual educational program», «individual educational route» from the standpoint of modern research. The chronology of the introduction of IET in the educational process of free education in Ukraine is presented, in accordance with the changes in the professional training of primary school teachers. The peculiarities of IET formation in the context of professional training of primary school teachers under distance learning are substantiated: the content factor, which is considered in accordance with the Concept of «The New Ukrainian School», «Professional Standards for Primary School Teachers», presented in educational and vocational training program; the position of systematic representation of the block of the selective educational component is formed and the possibilities of introduction of personalized educational programs on the basis of the praxiological approach (integration of formal, non-formal and informal education) are analyzed; procedural and methodological factor due to innovative forms, methods and aims of teaching in the context of informational educational Internet space; the main resource for educational platforms, blogs, social networks, forums, YouTube, etc. have been outlined; the factor of personalization of the educational environment is based on the methodology of the environmental approach and determines its design from the standpoint of management of pedagogical systems and psychological and pedagogical features of student identification as a participant in the educational process; coordinating and monitoring factor of educational activity is aimed at establishing pedagogical interaction in the system of teacher-tutor and student, the formation of his professional reflection on their own educational results; personal factor is aimed at diagnosing the readiness to learn by distance technology, readiness to choose educational content within their own educational needs, the organization of independent work, media literacy.

Key words: *Concept of «The New Ukrainian School»; distance learning; individual educational space; individual educational trajectory; individual educational program; professional training of primary school teachers; selective educational component.*